

Højskoleforstander Povel Hansen

1856—1934

Ved **Bent Rasmussen**

Efter opfordring fra Historisk Samfund har jeg lovet at skrive en mindeartikel om Povel Hansen. Det er både en svær og en kær opgave; svær, fordi en sådan artikel ikke må være for lang, og der er så meget stof at øse af, og kær, fordi det er en af de mænd, jeg har set op til som en af Danmarks bedste sønner. Bondesønnen fra det smilende Fyn var vel nok af temperament en stor modsætning til sin svigerfader, Ernst Trier, grundlæggeren af Vallekilde Folkehøjskole og dens ildfulde forstander gennem de mange år. De to kom til at udføre en stor gerning ikke alene for de store flokke af ungdom, der kom på højskolen, men for egnen, ja for hele det danske folk.

Gode og lyse minder har jeg fra „det velsignede Vallekilde“, men det samme har tusinder af kvinder og mænd rundt i landet.

Et ungdomsminde vil jeg fremdrage som introduktion: En dag talte Povel Hansen ved et møde i skolen på Røsnæs. Hans foredrag handlede om folkevisen om kong Volmer og Tove. Det greb alle tilhørerne stærkt. Da vi som sædvanligt bagefter samledes inde i dagligstuen til kaffebord, gik min far, Søren Rasmussen, har P. H. senere fortalt, op og ned ad gulvet, gnidende sine hænder og med tårer i øjnene og sagde: „Tovelille, lille Tove“. P. H. forstod, at hans foredrag helt var lykkedes. Han har selv senere fortalt denne tildragelse. Siden har jeg adskillige gange haft den glæde at sidde under hans talerstol, lyttet til hans altid varmende og oplysende foredrag eller skiftet ord med ham i vennelag.

Povl Hansen

Povl Hansen er født i Sødinge ved Ringe i 1856, hvor faderen Hans Povlsen og hustru Mette Kirstine havde en gård. De var begge oplært i de gamle dyder: flid og nøjsomhed, og må man også tilføje fra gammeldags kristne hjem.

Den ældste i børneflokket — der kom 5 børn — var en dreng, og han kom naturligvis til at hedde Povl Hansen, således som navneskik var den gang.

Af P. H.s skildring af sine forældre fornemmer vi, at faderen ikke alene var en dygtig landmand, men også en god børneopdrager, thi han „forstod på en forunderlig måde at blande leg og arbejde sammen, når han, som så ofte, havde os om sig i mark eller stald“, skriver P. H. Han var en rigtig jævn, munter og frisk mand. Moderen hang børnene vel nok — som naturligt er — mest ved. Det var ikke så meget gennem det, hun sagde eller gjorde, at hendes påvirkning mærkedes, men det, at hun var om os, et usynligt bånd knyttede os tæt sammen, siger P. H. Et skønt samliv mellem ægtefællerne og deres børn levedes i den Sødinge gårdmandsfamilie.

P. H.s skolegang hos den kendte og dygtige friskolelærer Knud Rasmussen, Sødinge, fik megen betydning for ham, det var til fulde en kristen dansk skole. Dertil kom hans konfirmationsforberedelse hos den kendte grundtvigske præst Vilhelm Birkedal i Ryslinge.

Naturligvis kom P. H. hurtigt med i gymnastik- og skytteforeningsbevægelsen på Sydfyn, var selv en dygtig gymnast. Som 18-årig ungersvend kom han en vinter på Askov højskole, og her vakttes hans endnu ubevidste higen efter selv at blive en ordets forkynder. Så skete det, at hans ældste morbrors søn, Knud, søn af gdr. Thyge Hansen, Ferritslev, pludselig døde kort før sit bryllup. Såvel han som hans trolovede havde været på Vallekilde, og Ernst Trier havde skrevet, at han kom til begravelsen.

På trappen til stuehuset stod den gamle Thyge med et tomt rum om sig og med ligesom et forstenet udtryk i sit ansigt. Så kommer en vogn i skarpt trav ind i gården med Trier. Inden

hestene havde standset den raske fart, sprang Trier af vognen, løb hen og bøjede sig over den ensomme sørgende mand, slog sine arme om ham og kyssede ham. Det var, som Thyge vågnede op af en ond drøm, tårerne brød frem, og nu strålede hans øjne mod den eneste, der havde haft mod til at gå ind i hans ensomhed.

Det var P. H.s første møde med Trier. Dagen efter talte Trier i Sødunge. Efter mødet kom P. H. op til Trier, og det busede ud af ham, at han gerne ville være højskolelærer. Trier svarede: Om et kvarter rejser jeg med toget; men skal vi to få talt ud om den ting, så må De følge med på rejsen. Fra den dag bliver Trier hans vejleder, hans læremester. P. H. var senere elev både på Askov og Vallekilde, en tid lærer på Høng højskole. Så knyttes han som lærer til Vallekilde, og i flere somre drev han historiske studier på Rigsarkivet og Universitetsbiblioteket under historikeren A. D. Jørgensens vejledning.

I 1879 var P. H. lærer for Triers to døtre af første ægteskab, Ingeborg 11 år og Sigrid 8 år, lidet anende, at hans bror Niels Hansen skulle få Ingeborg til hustru og han selv Sigrid til brud.

Senere blev han lærer og efter Ernst Triers død forstander for den store folkehøjskole, og gennem denne kom han til at øve sin store folkegerning for Danmarks folk med en trofast støtte i fru Sigrid.

P. H. var Fynbo og havde arvet det fynske lune, hvad der ofte kom frem såvel i samtale med ham som i hans altid fængslende og vel forberedte foredrag. Danmarks historie fra oldtid til nutid var vel hans kæreste „fag“, og deri spandt sig folkeviserne, som han var en mester i at „udlægge“.

Naturligvis måtte han også være interesseret i egnshistorie såvel som egnens natur. Han blev derfor en trofast medarbejder ved historiske årbøger, såvel de, der blev udgivet for Svendborg amt — fra hans fødeegn — som for Holbæk Amts historiske Samfund. Jeg kan her bl. a. nævne de to store artikler om Faarvejele kirke og om Lammefjorden og dens udtørring. Desuden har han skrevet en mængde artikler i højskolens årsskrifter.

„Holbæk Amts historiske Samfund“ er P. H. megen tak skyl-

dig ikke alene for hans artikler, men også for hans arbejde i bestyrelsen. Han var en initiativrig medarbejder, en god kollega i bestyrelsen, en mand vi altid vil mindes i taknemlighed, med ærbødighed og tak.

- Litteratur:* Povl Hansen: Mine minders by.
do. Art. i Hist. Samf. for Svendborg Amt.
do. Art. i Hist. Samf. for Holbæk Amt.